

ACC. NR M. 14116: 1-4.

Landskap: SKÅNE Upptecknare: Ulla Andersson
 Härad: VILLANDS Berättare: Oskar Hagelin
 Socken: IVÖ Berättarens yrke: Smed
 Uppteckningsår: 1954 Född år 1885 i Kristianstad

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Biografiska uppgifter	Sid. 1
Lärlingsanställningar, m.m.	" "
Anställning som smed på Ivön 1910	" "
Tjänstemän; anställda i smedjan	" 2
Smedjan, snickarverkstan; lokomobilen, grävmaskiner	" 2 - 3
Lönen 1910	" 3
Galizerna på Ivön	" "
Kalkbrytningen; kaolinen	" 3 - 4
Ivö klack	" 4
Husmännen på Ivö klack, dagsverken m.m.	

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 14116:1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Född 1885 i Kristianstad. "Far var vävare vid Gamla Schenholms, vävde för hand, han hade fått sin utbildning i Norrköping.

När jag var 12 år gammal, började jag vid Nilssons stensliperi och var lärling där i 2 $\frac{1}{2}$ år, och jag hade 7 kr i veckan. Efter lästiden började jag som lärpojke vid smedjan i Bäckaskogs kungsgård. Där var jag i 3 år som lärling. Första året hade jag 30 kr i lön, andra året 40 och tredje året 60 kr. Som utlärd gesäll fick jag 7 kr per vecka + kost och logi.

Vid 18 års ålder värvade jag mig vid Kronprinsens husarer i Malmö och var där 1903 - 1907. Efter rekryt- och korpralskolan arbetade jag som smed där. Efter 1907 arbetade jag i Kämpinge.

Min bror arbetade här på Ivön, och en gång reste jag hit för att hälsa på honom. Böving och han hade varit ute och fiskat, och när de kom tillbaka, fick min bror se, att jag stod på stranden, och då sa han: "Där står ju min bror!" "Vad gör han," frågade Böving. Då sa min bror: "Han är smed", och då sa Böving: "Jaså, vi behöver ju en smed." Så gick det till, när jag kom hit, och jag började som smed här på Midsommaren 1910.

ACC. N:R M. 14116:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Böving var förman. Han hade varit byggnadsingenjör, när Cementen byggdes i Bromölla, och sen kom han hit. Ingenjör Böving bodde i det huset där förvaltaren nu bor, och han hade både guvernant åt barnen och två pigor.

Böving hade en förman i schaktet, och han hette Persson.

På hösten 1911 kom förvaltare Ekroth hit. När Ekroth var förvaltare här, höll vi aldrig upp på vintrarna.

När jag kom hit, hette smeden Svan. Lärpojken, som stod vid släggan, hette Nils Holmkvist och var från Barum.

Genast de började bryta här, hade de en smedja i ett hus, som låg uppe där stigen går. Sven Olsson hette han, som rådde om huset.

Smedjan nere vid sjön byggdes 1910, sen har vi haft smedja i brottet, som har flyttats efter hand. Smedjan användes bara för reparationer.

Ovanpå smedjan låg snickarverkstan. Snickaren där hette Nils Nilsson och var från Barum. Han emigrerade sen till Amerika.

På gaveln av smedjan fanns lokomobilstall. 1911 övertog jag lokomobilen och fick då 100 kr i månaden. 1914 kommanderades jag till en grävmaskin, som de hade köpt 1912. Den äldsta

ACC. N:R M. 14116:3.

grävmaskinen fick de 1910, det var direktör Möller, som styrde om att den kom hit, den kom från Limhamn. Så länge Hermansen stod för driften, gjordes allt med handkraft.

1910, när jag började, hade yrkesfolk 39 öre i timmen, och arbetarna i schaktet hade 33 öre i timmen.

1908 - 1909 började de ta hit galizerna. De brukade komma i april, en 50 stycken, och när slamningen var slut i oktober, åkte de hem. Galizerna hade 20 öre per m^3 , och fri kost fick de av juden. De började arbeta kl.6 på morgonen, svenskarna började kl.7, och arbetet slutade för dagen kl.6. Galizerna arbetade inte på söndagarna, och sen hade de dessutom sina särskilda helgdagar, och då åkte de till Sölvesborg.

De hade en extra förman, en som varit militär, och en kocka, och de bodde i galizbaracken, som låg däruppe, där bassängerna är. Deras barack hade ett stort kök i ena änden och sen en stor sal. Kockan och förmannen hade var sitt rum, och sen fanns det fyra rum till de andra. När kriget bröt ut 1914, åkte galizerna hem.

I allra första början tog de bara storkalken, och rullade bitarna nerför branterna till skutorna och tippade dem i skutorna.

Till en början var kaolinen så fet, att de inte behöv-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

ACC. N:R M. 14116: 4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de slamma den, den kunde användas direkt. Men de fick gå på särskilda trätofflor. Det var innan de började bryta på djupet.

Förr, innan de alls hade börjat bryta, sluttade backen jämnt ner till sjön, och strax innanför strankanten var en svacka, en sjöhälla. Här var då utmarker till de tre hemmanen som låg vid Biskopskällan, och de hade husmän här uppe på Klacken.

En av husmännen kallades Lille-Jössen. Hans hus låg längre uppåt backen än det som Sven Olsson bodde i. Och ännu längre upp låg ett ställe. Han, som bodde där, kallades Örnen, men han hade sålt det och flyttat härifrån, när jag kom hit.

De hade dagsverken ända nere på Bäckaskogs kungsgård, så de fick gå härifrån kl. 2-3 på morgonen för att vara framme vid Bäckaskog i tid.

Skogen här på ön skänkte bönderna till Karl XV för nöjet att äta middag med honom. Han vändes mycket här på Ivön, när han var Bäckaskogare."

4.